

ENTREVISTA A JAVIER SÁEZ, SOCIÒLEG

“queer” ...Potser s’ha posat de moda com una etiqueta per vendre projectes culturals i donar-se un to de distinció o marginalitat.”

Javier Sáez neix a Burgos el 1965. És sociòleg. Ha participat i participa en diversos moviments socials com Amnistia Internacional, insubmissió (Asamblea de Insumisos, MOC), marica-queer (La Radical Gay, GTQ) i a casa nostra, al Col·lectiu Gai de Barcelona.

Ha publicat nombrosos articles sobre teoria de les ciències i psicoanàlisi, i també sobre cultures i polítiques maribolleres. A més, participa freqüentment en cursos i seminaris d’activisme queer.

Va ser membre del consell de redacció i cofundador de la revista Archipiélago. També és fundador de la revista electrònica de temàtica queer Hartza.

Ha estat col·laborador en l’elaboració de diversos llibres, entre els quals cal destacar “El eje del mal es heterosexual”, “Filosofías del siglo XX”, “Diccionario crítico de ciencias sociales”... A més de traduir altres obres com “Masculinidad femenina” (Judith Hälberstam), “Lenguaje, poder e identidad” (Judith Butler), etcètera.

El 2006 va dirigir la campanya de prevenció de VIH/SIDA “Pèls sí, a pèl no” (“Bearback yes, Bareback no”). Més tard, al 2007, va publicar el manifest del Bear Pride amb l’ajuda de les associacions d’óssos de tot l’estat. El 2008 també va dirigir la campanya de prevenció “Óssos, espècie protegida”.

Tot seguit us oferim una entrevista que *Mundo Peluche*, un portal del moviment ós, a realitzat a Javier Sáez, on es reflexiona sobre qüestions que s’han formulat o han sorgit dintre del moviment LGTB.

Alguns grups activistes diuen que “queer” és una paraula sinònima de LGBT, queer significa gai, lesbiana, transsexual/transgènere, i fins i tot, de vegades també intersexual (queer = LGBTI); en canvi, altres defensen que queer són aquelles persones que qüestionen la seva sexualitat o el seu gènere, moltes vegades s’inclou com una altra sigla més (LGBTQ), uns altres, encara, són partidaris de pensar que queer és la persona que un dia es lleva gai i un altre és transsexual- lesbiana, o que practica fins i tot la zoofília i la coprofília. Com a estudiós de la “Teoria Queer”, en la teva opinió, exactament què vol dir Queer?, o hauríem d’afegir la Q dintre de les sigles oficials (LGTB)?

Crec que part de la riquesa “queer” és que és fluïda i que no requereix ni cerca una definició precisa. Queer com gai i lesbiana s’utilitza sovint a la tradició acadèmica americana, no a l’Estat espanyol. Coincideixo potser més amb la segona versió que plantejges, un qüestionament més constant de la identitat sexual estable o essencialista, i un moviment que es vincula a les qüestions racials, de classe, etc. (Això que et lleves gai un dia i un altre lesbiana, em sembla un mica paròdic, ningú del moviment queer mínimament seriós s’ho planteja així).

No crec necessari afegir cap Q a la llista LGTB; crec que “queer” és un moviment variat i divers, encara que desgraciadament potser s’ha posat de moda com una etiqueta per vendre projectes culturals i donar-se un to de distinció o marginalitat. Jo, en realitat, estic cansat i decebut de la moguda queer. Crec que, tret d’excepcions, ha perdut el valor subversiu que tenia i s’ha allunyat dels grups que pateixen veritables dificultats.

Tenim el conegut debat, dintre de molts col·lectius LGTB, entorn de l'ús o desús dels termes "marieta/marica", "bollera", "travelo"... alguns prefereixen reapropiar-se de l'insult, altres opten per eliminar-lo...

Jo sóc partidari d'apropiar-nos de l'insult per desactivar-lo, com hem fet els que utilitzem "marica" o "bollera" per definir-nos o identificar-nos. Em sembla subversiu i que no cerca respectabilitat hetero, sinó que s'apropia del seu insult homòfob favorit. En un episodi dels Simpsons memorable que es diu "Homerfòbia", Homer li prohibeix a un gai (John Waters) que s'anomeni a si mateix "marica"; Homer li diu a Waters: "No utilitzis aquesta paraula, és la que usem nosaltres per insultar-vos". Crec que és fantàstic.

La majoria de textos queer no parlen de la bisexualitat, què ha de dir-ne la teoria queer?

La veritat és que no ho sé. Crec que als EEUU s'ha reflexionat molt sobre això, però no gaire aquí, crec. Potser per a molts "el bisexual" és una espècie d'"armari gai", com algú que es queda en una posició doble per sobreviure millor, però, per descomptat, jo no crec que això sigui veritat. Seria suposar un essencialisme binari on tots o som gais o heteros. Potser els mateixos bisexuals hauran de fer els seus moviments i militàncies, i si els interessa el moviment queer, aprofitar-lo. Una crítica que han fet els queer als bi és que el concepte de "bisexualitat" és un criteri molt binari, com si solament hi hagués dues orientacions sexuals, cosa que per descomptat no és real. Encara que assumeixis les dues "orientacions", no deixa de ser un binarisme molt pobre i reduccionista.

Respecte a la intersexualitat, hauríem d'incloure-la dintre de l'agenda política del moviment queer o del moviment LGBT (tenint en compte que els límits, moltes vegades, són borrosos)? O, per contra, hauríem d'esperar que les mateixes persones intersexuals s'unissin, si és que volen?

Per a mi és fonamental que siguin les mateixes persones intersexuals que s'organitzin i facin les seves reivindicacions i militàncies. Des del queer s'ha donat molt de suport al moviment intersex. Jo crec que és important incloure'l en les agendes polítiques. A Espanya els treballs de l'activista queer Silvia García Dauder em semblen fonamentals.

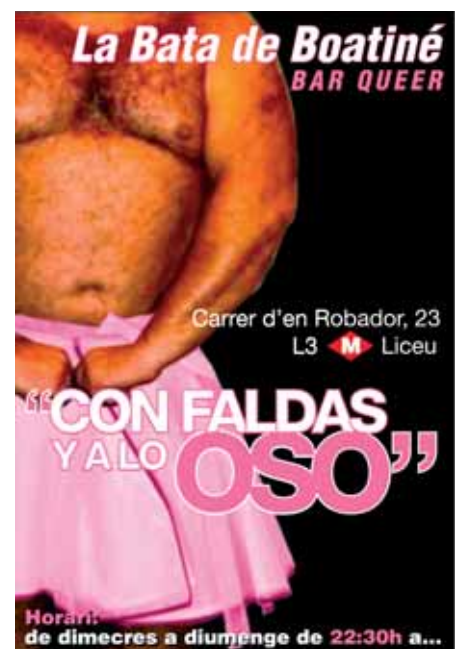
Centrant-nos en el tema que ens pertoca i a manera d'introducció, en les teves paraules, què és un bear? Per què la paraula "bear", una identitat animal, per definir aquest tipus d'estètica dissident?

Be, és molt difícil definir un bear. Jo crec que precisament el seu interès és que no és precís o definit, i no ha de ser-ho forçosament. Però, resumint molt, per a mi un ós és un home gai que s'identifica i valora certs trets físics, com la barba, el borrisol corporal, la corpulència o tenir sobrecàrrega, i certa actitud masculina (encara que per a mi no és clar què és això masculí...) i que passa de la moda estètica que el mercat dissenya per a la comunitat gai "majoritària". S'usa l'animal ós per una cosa molt senzilla... perquè ens hi assemblem molt!! A www.hartza.com he escrit més sobre això, perquè té moltes implicacions. Per exemple, es diu que els óssos som mes "naturals"... però això per a mi no és gens evident

"La cultura bear va suposar un espai d'alliberament respecte a l'ambient gai estàndard, que era bastant discriminatori amb la gent peluda, grassa o gran."

Moltes són les persones i col·lectius que etiqueten els óssos i els bars d'aquests com un gueto més dintre del món LGTB, què en penses, d'això? Es tracta d'un gueto o d'una mesura de supervivència?

Són els heteros els que han creat un gueto majoritari, que és l'espai hetero, que és molt exclouent. Al final va passar el mateix amb l'ambient gai, que era molt estàndard (ser jove, prim o catxes, depilat, afaitat...). Jo crec

“Jo sóc partidari d’apropiar-nos de l’insult per desactivar-lo, com hem fet els que utilitzem “*mari-ca*” o “*bollera*” per definir-nos o identificar-nos.”

Com creus que evolucionarà la cultura bear?

Crec que seguirà sent una resistència, però alhora crec que ha perdut frescor i que s’ha convertit en un moviment molt mediatitzat pel màrqueting: ara hi ha un model d’ós “maco”, cada vegada més jove, musculós, etc... concursos de Mr. Bear que van de debò... amb la qual cosa hem tornat a crear un model de bellesa i a excloure’n d’altres. Fins i tot hi ha gent que ja no considera als grassos peluts com a óssos, perquè estan grassos...!!, quan van ser els grassonets els que van iniciar això a l’Estat espanyol!! Tots els moviments, al final, són devorats pel capital i es cosifiquen. No crec que els activistes LGTB hagin de fer cap campanya de “Salveu els óssos”; serà la mateixa comunitat bear la que haurà de proposar noves idees, o es tornarà a la cosa superestàndard i avorrida, com ja passa als Estats Units.

Amb les campanyes antisida que he llançat aquests anys, o contra la plomafòbia, per exemple, volia obrir nous espais de debat entre nosaltres, de com cardem o si som misògins o homòfobs de vegades... i crec que s’ha debatut bastant i s’han canviat actituds, però la meua aportació òbviament és petita, i depèn de molta gent que m’ha ajudat i que ha obert aquests debats.

A “Teoría Queer: políticas maricas, bolleras, trans y mestizas” parles de la crisi de la SIDA com una de les crisis que va donar un gir radical a les polítiques feministes i del col·lectiu gai i lèsbic. Pot afirmar-se que el moviment bear és un moviment que és (o era) més a prop del queer que del LGTB?

La comunitat bear va sorgir com un microgrup dintre del moviment LGTB, i va ser molt activa en la lluita contra la SIDA, com una comunitat d’acollida de la gent seropositiva. Fins i tot avui dia moltes quedades d’óssos als EEUU recapten fons contra la SIDA. Però no ho veig proper al queer; crec que el moviment bear és bastant identitari, bastant “blanc”, i una mica simple: “som homes de debò, som masculins de debò, som homes molt mascles,, etc., etc.” Aquestes essències tan antigues no tenen gaire sentit des del moviment queer.

que aquestes identitats (bear) el que fan és desterritorialitzar, alliberar espais. En aquest sentit, la cultura bear va suposar un espai d’alliberament respecte a l’ambient gai estàndard, que era bastant discriminatori amb la gent peluda, grassa o gran. Per a mi és una actitud de supervivència: organitzar-se, crear espais de trobada, erotitzar la barba o la panxa o l’edat... això ha obert les portes a milers de persones que abans no es menjaven una rosca... A www.bear.com hi ha 200.000 persones identificades com a óssos o a qui els van els óssos... Això era impensable fa 15 anys.

JUGUETERÍA PARA ADULTOS

KITSCH

BARCELONA

Muntaner 17-19, esquina Gran Vía
Metro líneas 1 y 2. Salida Universidad
Tel. 93 451 25 50
www.kitsch.es